

ഹബിബുമാഅിൻ ടീവിയുടെ

www.islamhouse.com

www.islamhouse.com

السيرة النبوية

(باللغة السنهـالية)

නබිතුමාගේ ජීවිතය

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

ISLAMIC PROPAGATION OFFICE IN RABWAH

P.O.BOX 29465 ARRIYADH 11457

TEL 4454900 – 4916065 FAX 4970126

-e-mail:rabwah@islamhouse.com

තනිතූමාගේ ජීවිතය

තනිත්වයට පෙර අරාබිවරුන්

අරාබිවරුන් අතර පිළිම වැදෑම් ප්‍රධාන ආගමක් ලෙස පැවැත්විණ. සත්‍ය (ශක්තිමත්) ආගමට එරෙහි පිළිම වැදෑමෙහි යෙදුණු තිසා මවුන් ගේ කාලපරිච්ඡේදය “ අයිසාමුල් ජාහිලියා ” (අඤාන කාලය) යනුවෙන් හැඳින් විය. අල්ලාහ් හැර මවුන් වැදෑම් කළ ප්‍රසිද්ධ පිළිමයන් ලෙස හැඳින්වූයේ අල්ලාහ්, අල් උස්සා, මකාන්, හා හුබ්ලේ යනාදීන්ය. තමුන් අරාබිවරුන් අතර ක්‍රිස්තියානි හිතදූ යදෙව්වන්ද, ගිනි වැදෑම්කරුවන්ද සිටියහ. තවද, මවුන් අතර තනි ඉබ්‍රාහිම් (අලෙ) තූමාගේ පරිගුද්ධ ආගම පිළිපැද පිරිසක්ද වූහ. ආර්ථික වශයෙන් එහි වාසය කළ “බදව්” යනුවෙන් හඳුන්වන ලද ගැමියන් සත්ත්ව

පාලනයෙහි යෙදුනු එඬේරවරුන් ලෙසද, නගර වැසියන්, ව්‍යාපාර හා ගොවිතැන් කරමින්ද ජීවත්වූහ. ඉස්ලාම් ප්‍රසිද්ධවීමට කලකට පෙර සිට මක්කාව අරාබි අර්ධද්වීපයේ ශ්‍රේෂ්ඨ වෙළඳ නගරයක් ලෙස පත්ව තිබිණි. අන් ප්‍රදේශයන් මෙන්ම එහිදී ශිෂ්ටාචාර ජනපදයන්ද දක්නට ලැබිණි.

සමාජයීය අතින් එහි අපරාධයන් පිරී තිබිණි. අසරණයන්ගේ අයිතිවාසිකම් පැහැර හැරීම, හැහැණු දරුවන් (පණ්ඩිත) වැලලීම, ඔලවතුන් අසරණයන්ගේ සම්පත් සූරා කෑම, සීමාවෙන් තොරව ඔහුහාර්ය සේවනයේ යෙදීම, ස්ත්‍රී උපහාස පැතිරීම හා අලප මෝහන මත ගෝත්‍ර අතර යුද්ධ කිරීම යනාදියෙන් පිරිහී තිබිණි. මෙවැනි තත් ඉස්ලාම් ප්‍රසිද්ධ වීමට පෙර අරාබි අර්ධද්වීපයේ පැවැති තිව සිද්ධිත්ය.

කුරෙහිවරුන්, නම් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ සියවූ
 අභිදුල් මුත්තලිඛිගේ ගෝත්‍රය හා මහුගේ සම්පත්
 මුල්කරගෙන ආඩම්බර වෙමින් සිටියහ. අභිදුල්
 මුත්තලිඛි දිනක් අල්ලාහ් තමාට පිරිමි දරුවන් දස
 දෙනෙකු ලබා දෙන්නේ නම්, මවුන්ගෙන් කෙනෙක්
 දෙවියන්ට ලගාවීම සඳහා බිලිදෙන බවට භාරවිය.
 මහු භාරවූ පරිදි අල්ලාහ් මහුට පිරිමි දරුවන් දස
 දෙනෙකු ලබා දුන්නේය. මවුන් අතර මුහම්මද්
 (සල්) තුමාගේ පියාවූ අභිදුල්ලාහ්ද කෙනෙකි. නම
 භාරය මප්පු කිරීමට අභිදුල් මුත්තලිඛි සැරසුවීමට
 මෙය මිනිසාගේ පාරම්පරික කාර්යයක් නොවන
 බව පවසමින් එය වලක්වාලීමට මිනිස්සු ඉදිරිපත්
 වූහ. පසුව මවුහු ඒ සඳහා වන්දියක් වශයෙන්
 අභිදුල්ලාහ් හා මටුවන් දස දෙනා අතර කුසපත්
 ආදි (නිර්ණය කිරී) මවද වහිදී අභිදුල්ලාහ්ගේ තම
 ආදේශන්නේනම් ඒ සඳහා මටුවන්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩි
 කිරීමටද එකඟ වූහ. ඒ අනුව මවුන් කුසපත්
 අඳුහ දස වතාවක්ම අභිදුල්ලාහ්ගේ තම වහිදී

ඉස්මතු විය. පසුව ඒ අනුව මවුන් මටුවන් සියයක් කපා බිලි දුන්හ.

අබ්දුල් මුත්තලිබ්ට තම පුත්‍රයන් අතර තම සිහින් ඉමහත් ප්‍රිය කරන පුත්‍රයෙකු ලෙස අබ්දුල්ලාන් පත්වූයේ විශේෂයෙන් මෙම සිද්ධියෙන් පසුවය. අබ්දුල්ලාන් තරුණ වියට පත්වූවිට අන් මිනිසුට නොවන සේ මහාගේ තලලේ (දිප්තිමත්) ආලෝකයක් දිලිසෙන්නට විය. මහ වැඩි වියට පත්වූ විට මහාගේ පියා බහු සන්රා සමාජයෙන් ආමිනා බිත්ත් වහබ් (වහබ්ගේ දියණියවූ ආමිනා) යන තරුණිය තෝරා මහාට ආය විවාහ කර දුන්තේය. විවාහයෙන් පසු මහාගේ තලලේ දිලිසෙන ආලෝකය ආමිනාගේ ඉල ආට පෙදෙසෙහි දක්නට ලැබිණි. අබ්දුල්ලාන් තම ජීවිතයේ වැදගත් කාර්යයක් ඉටුකලේය. ආමිනා නබ්තුමාව ගැබ්වී මාස තුනෙන් පසු අබ්දුල්ලාන් වෙළඳ කණ්ඩායමක් සමග මාමි (සිරියා) නගරය කරා පිටත්විය. ආපසු පැමිණෙන විට අතර ගෙදී මහ අසනිප විය.

මදිතාවේ සිටින තම බහු තජ්ජාර් ගෝත්‍රයේ මාමාවරුන් වෙත තැවති සිට එහිදී මරණයට පත්ව එහිදීම භූමිදානය කරන ලද්දේය.

ආමිතාගේ ගැබ් කාලය සම්පූර්ණ වීමෙන් ඇයට ප්‍රසූත වෙලාවත්හි අත් ස්ත්‍රීන් ලබන දැඩි වේදනාව හෝ අසිරුතාවය ආමිතාට නොහැඟින. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 570 ඊජිප්තු අවමයේ මස 12 වැනි සඳුදා දින ආජර් උදාවීමත් සමගම ආමිතා තම දරුවාව ප්‍රසූත කළාය. මෙම වකවානුව “ ආමුල් ගිල්” ඇත් වසර යනුවෙන් හැඳින්විය.

ඇත් සටන

අබිරහා, යනු ඇබ්සිනියා රාජ්‍යයේ රජතුමාවූ තජ්ජාර්ගේ යෙමන් ප්‍රාන්ත නියෝජිතයාය. අරාබිවරුන් හජ් කථනය සඳහා කංඛාව කරා යාම දුටු මහා, “ සත්ආ—ප්‍රදේශයේ විශාල කෝවිලක් ඉදිකර අරාබිවරුන් හජ් කථනය සඳහා මෙම කෝවිලක් කරා හැරවීමට අදහස්

කළේය. මෙය දැනගත් අරාබි ගෝත්‍රයක්වූ “ ඛනු කිනානා - ගෝත්‍රයේ කෙනෙක් එක් දින රාත්‍රියක් එම කෝවිල තුළට ඇතුළුවී මලමුත්‍රා කර එය අපිරිසිදු කළේය. මෙම පුවත ආරංචි වූ අබිරහා දැඩි කෝපයට පත්වී කබාව විනාශ කිරීම සඳහා වීරයන් 60,000 කින් සමන්විත සේනාවක් සමග පිටත්විය. මහා තමා මේ සඳහා ලොකුම පැනෙක් තෝරාගත්තේය. එම සේනාවේ ඇතුත් තව දෙනෙක් සිටියහ. මහු සේනාව සමග මක්කාවට ආසන්නව ගොස් මක්කා නගරයට පිවිසීමට සූදානම් වූහ. නමුත්, ඇතුත් කංඛා දෙස බලා ගමන් නොකර දණ ගසන්නට විය. ඇතුත් අන් දෙසට හැරවූ සෑම විටම පෙරළා දුවන්නටද කංඛා දෙසට හැරවූ විට දණ ගසන්නටද පටන් ගත්හ. මවුන් මෙසේ සිටින අවස්ථාවේ පල්ලාන් පබාබිල් කමැති පකෂියන් යැවුවේය. ඒවා මවුන් මත පිළිස්ස ගලී දමන්නට පටන් ගත්හ. එමගින් පල්ලාන් මවුන් අනුභවකළ පිදුරු මෙන් විනාශයට පත් කළේය.

සෑම පක්ෂයක්ම ගල් තුනක් බැගින් රුගෙන ආහ. කොණ්ඩ කඩල ප්‍රමාණය සේ ගලක් හොටයෙක්ද, ගල් කෙක් දෙපාවෙන් රදවාගෙනද තිබින. පුද්ගලයෙකු මත ගලක් වැටෙන්නේද, ඔහු ගේ අවයවයන් කැලිවලට කැඩී බදී කොට විනාශවන්නට විය. ඔවුන් පලා යාමට එම ස්ථානයෙන් පිටත් වූහ. මේ නිසා ඔවුහු අසරණ වී කුරුළු පැටියෙකු සේ සන්ආවට පැමිණ එහි මරණයට පත්වූහ. කුරෙරමවරුන් ගෝත්‍ර වශයෙන් වෙන්වී සේනාවට බියෙන් තමන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා කඳවලට නැග සිටියහ. සේනාවට සිදුවූ දේ දුටු ඔවුහු වහාම ආරක්ෂාවෙන් තම නිවෙස් කරා පැමිණියහ. තනි (සල්) තුමා උපත ලැබීමට දින පනහකට පෙර මෙම සිද්ධිය සිදුවින.

අරාබිවරුන් තම දරුවන්ගේ ශරීර වර්ධනය සහ පෝෂණය සඳහා ඔවුන්ට තන කිරි දීමට ග්‍රාමීය වැසියන්ගෙන් අවශ්‍යතා ඉල්ලා සිටීම සිරිතක් ලෙස පැවැත්වින. තනි මුහම්මද් (සල්) තුමා ඉපදුනු මෙම

සමයේ බණ්ණ සභද් ගෝත්‍රයේ පිරිසක් මෙම කාර්යය සඳහා මක්කාවට පැමිණියහ. මවුන්ගෙන් ස්ත්‍රීන් මේ සඳහා නිවෙස් සොයමින් සිටිහ. නඟි මහමිඳු (සල්) තුමාගේ අනාථකම හා දිලිඳුකම තිසා පැමිණ මවුහු සෑම දෙනා එතුමාට (කිරී දීම සඳහා) භාර ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කළහ. මවුන් පතර සිටි හලිමතුස් සාදියියා යන කාන්තාවද අන් කතූන් සේ නඟිතුමාව ප්‍රතික්ෂේප කළාය. නමුත් නිවෙස් ගානක් වෙත ඇවිද ගියද තමා සමග ගෙන යාමට දරුවෙක් ඇයට නොලැබීය. එනිසා අඩු කුලියට හෝ එම ආනාථ දරුවා භාරගැනීම සඳහා හලිමා නැවත ආමිනාගේ නිවෙස කරා ගියාය.

හලිමා මක්කාවට තම සැමියා සමග සෙමින් ගමන් කරන අසරණ කෙට්ටු කොටුවෙක් මත පැමිණියේය. ආපසු යන අවස්ථාවේ තඟිතුමා සිය මඩක්කුවේ තබාගෙන ගියේය. සෙමින් ගමන් කරමින් සිටි කොටුවා වෙගයෙන් ගමන්කර අන් සියලු වාහනයන් පසුකර යන්නට විය. යන මගෙහි

(රොන්තපිටිත්) ගිය වාහන හිමියන් මේගැන ඉමහත් පුදුමයට පත්වූහ. තවද, හලිමා, තම පියරුවෙන් කිරි අල්පවත් ලෙස හෝ තොපරීම නිසා තම දරුවන් අධික කුසගින්නෙන් සැමදා අඩවමින් සිටි නමුත් නඹි (සල්) තුමාට කිරි පෙවූ පසු තම තනසෙන් කිරි වෙනදාටත් වඩා ඵරෙන්නටපටත් ගත් බව පැවැසුවාය.

තවද, මෙම දරුවාට කිරි දීමේ විශේෂ භාග්‍ය ලැබීමෙන් බණු සඳ්ද ගෝත්‍රයේ වියලි තිඹිණු තමාගේ ඉඩම හා සිව්පාවන් සරුවන්වූ බවද තමාගේ දිලිඳුකම් හා අසරණකම් සියල්ල නැතිවී පොහොසත් වන පරිදි වෙනස්වූ වචද අය පැවැසුවාය. නඹි තුමා හලිමාගේ රුකවරණයේ වසර දෙකක් ගත කළාය. අයද නඹිතුමාට විශේෂ සැලකිලි දැක්වූවාය. ඵතුමාගේ යම් කරායන් හා ඵතුමාට සිදුවන අසාමාන්‍ය දේ ගැන හලිමා ගැඹුරෙන් ඵටහා ගෙන සිටියාය. වසර දෙකකින් පසු හලිමා මක්කාවේ සිටින ඵතුමාගේ මව හා සියා වෙත

කැඳවාගෙන ගියේය. නමුත් එතුමාගේ භාග්‍යයෙන් තමාට සිදුවූ විශේෂ වෙනස්වීම් දුටු හලීමා, තනිතුමාව දෙවැනි වරටත් තමාගේ රූකවරණයේ තබාගැනීම සිද්ධා ආමිතාගෙන් බලවත් ඉල්ලීමක් කළාය. ආමිතා එකඟවිය. හලීමා ඉමහත් ප්‍රීතියෙන් (අනාථ) දරුවා රුගෙන ආපසු බණ්ඩුසඳු ගෝත්‍රයේ තම නිවස බලා පැමිණියාය.

පසුව පැළීම

තනි මහමිමදේ (සල්) තුමාට වයස හතරක් ලඟාවන සමයේදී දිනක් එතුමා තම කිරි සහෝදරයා (හලීමාගේ පුත්‍රයා) සමග කුඩාරමට නුදුරින් සෙල්ලම් කරමින් සිටින අවස්ථාවේ හලීමාගේ පුත්‍රයා දිව ආවේය. මහුගේ මහුණේ ආවේග සම්කුණු තිබින. මහු තම මවගෙන් තම කුරෙහි සහෝදරයා (ඔ සිදුවූ දේ) බැලීමට පැමිණේ මෙන් ඉල්ලාසිටියාය. හලීමා සිදුවූ දේ ගැන විමසීය. මහු , ඇත්තවශයෙන්ම සුදු අඳුම් පැළඳ සිටි දෙදෙනෙකු අප අතර සිටි මහු අල්ලා බීමට තබා මහුගේ පසුව

පැලිය, යනුවෙන් පවසා එම සිද්ධිය සම්පූර්ණ කිරීමට පෙර හලිමා නඟි තුමා කරා වෙසෙත් දිවගියාය. එවිට එතුමා එම ස්ථානයේ නොසැලී සිටීමද, එතුමාගේ මුහුණ කඳ කහ පාට වීමද, එතුමාගේ ශරීරයේ පාට වෙනස්වී තිබීමද දිවිය. ආය එතුමාගෙන් සිදුවූ දේ ගැන විමසුවාය. එවිට එතුමා නියත වශයෙන්ම සුදු ඇඳුමෙන් සැරසුණු දෙදෙනෙක් මාව අල්ලා මාගේ පපුව පැලිය. පසු මාගේ හෘදය පිටට ගෙන එයින් කළු පැහැති දෙයක් ඉවත් කර එය විසි කිරීමෙන් පසු හෘදය ශීතල ජනයෙන් සේදුහ. පසු එය ආපසු ශරීරයතුළ තබා පපුව මත පිරිමැදිය. පසු මා සිටි තැන මා හැරදමා මවුන් දෙදෙනා අතුරුදහන් වී ගියහ යනුවෙන් පැවැසීය. හලිමා පපුවේ පැලූ ස්ථානය පිරිමැදි බැලුවාය. නමුත් එහි කිසි යම් සමුදානක් ආයට දක්නට නොලැබීය. පසු මුහම්මද් (සල්) තුමා රුගෙන තම කුඩාරමට පැමිණියාය.

පසු දින උදාවීමෙන් පසු හලිමා මුහුම්මද (සල්) තුමාද රුගෙන මක්කාවේ එතුමාගේ මව වෙත ගෙනගියාය. දරුවා ගැන හලිමාට අධික ඇල්මක් තිබියදීත්, බලාපොරොත්තු නොවූ ආකාරයට හලිමා ආපසු පැමිණීම ගැන ආමිනා වේතයට පත්වූවාය. එයට හේතුව ආමිනා විලසුවාය. තැවත තැවත කිහිප වරක් විමසිකිත් පසු හලිමා පපව පැලීමේ සිද්ධිය පැහැදිලි කළාය.

දේනාවේ සිටින බණු නප්පාට් ගෝත්‍රයේ තම මොවුරුන් මූන ගැසීම සඳහා ආමිනා තම යතිමි (අනාධි) දරුවාද රුගෙන පිටත්වූවාය. එහි කලක් ගතකර ආපසු පැමිණෙන අතරගෙදි “ අබ්වා” යන ස්ථානයේ ඇය අභාවයට පත්වී එහිදීම භූමදානය කරන ලදී. මෙසේ නූමාට තමාගේ සතුවන වියේදී තම වෙද අභිමිවිය. පසු එතුමා තම සියාදු අබ්දුල් මුත්තලිබ්ගේ රුකවරණයට පත්විය. ඔහු එතුමාට අධික වගකීමෙන් රුකවරණයදී ආදරය කර රුකගෙන සිටියේය.

එතුමාට වයස හයක් සම්පූර්ණවන විට අඛණ්ඩ මුතලිඛිද අභාවයට පත්විය. ඉන්පසු දරුවන් කිහිපදෙනෙකුගේ පියකුගෙන් හා අඩු ආර්ථිකයෙන් පසුවන එතුමාගේ ලොකු තාත්තා වූ අඛු තාලිඛි එතුමාට රුකවරණය දුන්නේය. මහුද, මහුගේ ඛිච්චිද ද තම දරුවෙකු ලෙස සැලකිණ. යකිම් තඛිතුමා තමා ලොකු වියට පත්වන තෙක් ලොකු තාත්තාගේ රුකවරණයේ පසුවිය. මෙම සමයේ තඛි තුමාගේ ආරම්භක ජීවිතය පටන් ගත්තේය. එතුමා සත්‍යතාවය හා විශ්වාස වන්තයා යන ගුණාංගයෙන් හැසිරීමෙන් එතුමා එම ගෞරව තාමයෙන් හැඳින් විය. අමීන් (විශ්වාසවන්තයා) පැමිණෙනවා යනුවෙන් පවසන්නේද එය තඛිතුමාගේ පැමිණීම තහවුරු වීමකි.

එතුමා යොවනයෙකවී වැඩිවියට පත්වීමත් සමග තම ජීවිත හා ආර්ථික කටයුතු සඳහා පොද්ගලිකව ක්‍රියාකිරීමට අදහස් කළේය. තම කාර්යයන් හා ඉපයීමේ ගමන තමා විසින්ම පටන් ගත්තේය.

එනිසා එතුමා සමහර කුරෙහිවරුවකගේ බැටවුවන් කුලියට රැකබලා ගන්නට විය.

තනිතුමා (ඡාමී) සිරියා දේශය කරා ගමන් කරන වෙළඳ කණ්ඩායමක් සමග ගමන් කළේය. එම ව්‍යාපාරයේ වැඩි කොටසක් අයිතිවූයේ කුච්චෙලිදේගේ දිණියවූ කදිජාටය. ඇය ධනවත් ස්ත්‍රියෙකි. මෙම වෙළඳ ගමනේ කදිජාගේ භාණ්ඩ සඳහා භාර කාරයා ලෙස ඇයගේ වහලෙකු වූ ජෙමසරා සිටියේය.

තනිතුමාගේ භාග්‍යයෙන් හා තනිබූ කමිත් මින් පෙරට වඩා කදිජාගේ වෙළඳාමෙහි අධික ලාභයක් ලැබෙන්නට විය. මෙසේ ලාභ අධිකවීමේ හේතුව පිළිබඳව කදිජා තම වහලෙකු වූ ජෙමසරාගෙන් විමසීය. එවිට ජෙමසරා “ අඛිලුලාහ්ගේ පුත්‍රයා මුහම්මද් ඛින් අඛිලුලාහ් වෙළඳ කටයුතුළු යෙදි සිටියේය. ඔහු කරා අධික මිනිසන් පැමිණිහ. මෙම අධික ලාභය කිසියම් අපරාධයකින් තොරව ලැබීන යනුවෙන් කීය. ජෙමසරා කිවු දේ කදිජා සාවද්‍යතයෙන් අසාගෙන සිටියාය. ඇය මීට පෙරද

මුහම්මදු භික්ඛු අබ්දුල්ලාහ් ගැන යම් කරුණු දැන සිටියාය. එබැවින් ආයුධ ඵතුමා පිළිබඳව තද ආලේමක් ඇතිවිය.

කදිඡා මීට පෙර විවාහවී ආයුගේ සැමියා අත්තුවූ එක්දමු කාන්තාවකි. එනිසා මුහම්මදු (සල්) තුමා සමග විවාහවී තව ජීවිතයෙහි පිවිසීමට ආයු අදහස් කළාය. මේගැන ඵතුමාගේ කැමැත්ත ලබාගැනීම සඳහා තමාගේ ඡදානි කාන්තාවක් ඵතුමා වෙත යැවූවාය. එවිට ඵතුමා විසිපස් වියට පත්ව සිටියේය. එම කාන්තාව කදිඡා විවාහ කිරීම සඳහා ඵතුමාගේ කැමැත්ත පැතුවාය, එයට ඵතුමා එකඟවිය. එනිසා විවාහය සිදුවිය මවුන් දෙදෙනා හඟ්‍ය වන්තයන් වූහ. නබි මුහම්මදු (සල්) තුමා කදිඡාගේ දේපළ පිළිබඳ කාර්යයන් පාලනය කරන්නට විය. මේ සඳහා තම ශක්තිය හා අවදානය යොමු කළේය. කදිඡා අබ්නෂ්ඩව ගැබ්වී දරුවන් ප්‍රසූත කළාය. ආයුට මෙසෙනරි, රුකයියා, උමීම කුල්සුම් හා ෆතිමා යන ගැහැනු දරුවන්ද, කාසිම් හා අබ්දුල්ලාහ් යන

පිරිමි දරුවන්ද සිටියහ. පිරිමි දරුවන් කුඩා අවදියේ අන්ත්‍රා වූහ.

නඹිත්වයට පත්වීම

නඹි මුහම්මද් (සල්) තුමා නමට වයස හතළිහ (40) ලඟාවන අවධියේ මක්කාවට සමීපයෙන් පිහිටා ඇති හිරා නම් වූ කඳු ගුහාවේ තනියමින් හා අසාමාන්‍යයෙන් සිටීමටද එහි රූ හා දහවල් කාලය ගතකිරීමටද විය. එතුමා හතළිස්වන වියට පත්වූ සමයේ රමලාන් මාසයේ විසි එක්වන (21) දින රාත්‍රී කාලයේ හිරා ගුහාවේ එතුමා සිටි අවස්ථාවේ දේව දූත පීබ්රීල් (අලෙලෙ) තුමා පැමිණ “ පාරායනය කරන්න - යනුවෙන් පැවසීය. එතුමා “ මා පාරායනා කිරීමට නොදනිමි - යනුවෙන් කීහ. මෙසේ පීබ්රීල් (අලෙලෙ) තුමා දෙවැනි හා තෙවැනි වතාවන්ද පාරායනකරන මෙන් පැවසීය. තෙවැනි වතාවේදී එතුමා නඹි තුමාට ....

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (١) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

(٢) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (٣) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٤) عَلَّمَ

الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (٥)

සියළු දේ මැවූ මඟ දෙවියාගේ නාමයෙන් පාරායනා කරනු, මහු අලක් යන ස්ථාවරයේ සිට මිනිසා මැව්වේය. පාරායනා කරනු, මඟගේ දෙවියා මහත් ධනවත්තයෙකි. මහු පන්හිද මගින් මිනිසාට නොදන්නා සෑමදේ ඉගෙනුනුවේය. (96:1-5) යනුවෙන් (පාරායනා කරන මෙන්) පැවැසිය. පසු එතුමා එතැන් සිට ආපසු පිටත්ව ගියේය. මුහම්මද් (සල්) තුමාට එහි රැඳී සිටීමට නොහැකි විය. එනිසා වෙවලන සිතින් තම නිවෙසට හැරී කදිඡා වෙතට පැමිණ මාව පොරවන්න, යනුවෙන් පැවැසිය. බිය යන තෙක් එතුමාව පොරවා තැබුවේය. එතුමා තමාට සිදුවූ දේ ගැන කදිඡාට පැහැදිලිකර නමා

තම ජීවිතය ගැනද බියවන බව පැවැසීය. එවිට කදිපා “එසේ නොව, අල්ලාහ් මත දිවුරා කියමි අල්ලාහ් මඛතූමාට කිසි දිනක නින්දා නොකරන්නේය. තියතවශයෙන්ම මඛතූමා ජොනිත් සමග එක්ව සිටින්නේය අසිරුතාවයන් ඉවසන්නේය, තැනි බැරි අයට උපයා දෙන්නේය. අමුත්තන්ට සළකන්නේය. යථාර්තයෙන් දුෂකරනාවයට ලක්වුවන්ට උපකාර කරන්නේය.

දින කීපයකින් පඅසු එතූමා ඇඳහිම අඛණ්ඩව කරගෙන යෑම සඳහා හා රමලාත් මාසයේ ඉතිරි දිනයන් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා හිරා ගුහාව කරා නැවත ගියේය. එම මාසය අවසන් වූ විට මක්කාව යාම සඳහා හිරාවේ සිට බැසීය. “ඛතූල් වාදි - තමැනි ස්ථානය ලොවු විට දේවදුන පිබිරිල් (පෛල) තූමා අහස හා පොළොව අතර සිංහාසනයක මත අසුන් ගනිමින් නඛිතූමා වෙත පැමිණිය. පසු පහත සඳහන් අල්ලාහ්ගේ වැකිය පහළ විය.

يا أيها المدثر، قم فأنذر، وربك فكبر، وثيابك فطهر،

والرجز فاهجر

(පොරෝකයකින්) පොරවමින් සිටින්නානෙහි මඟ නැගිට මිනිසුන්ට) අවවාදකරනු, තවද මඟ දෙවියාව ආඩම්බර කරනු, තවද මඟ ඇදුම් පැළඳුම් පවිත්‍රව තබා ගනු. තවද අපවිත්‍රකම පිළිකුල් කරනු.)

(74:2-5) පසුව අඛණ්ඩව අල්ලාහ්ගේ එහි (පණිවුඩය) පහළවිය.

තඬි මුහම්මද් (සල්) තුමා තම කැඳවීම ආරම්භ කළ විගස එම විශ්වාසනීය කැඳවීම එතුමාගේ ශ්‍රෝණ්ඩ වූ ඛිරිද පිළිගත් අතර, ඇය අල්ලාහ් තආලාගේ ඒකත්වය හා තම ගෞරවණීය සෑමියාගේ තඬිත්වය සඳහා සාක්ෂි දැරීය. ඇය ප්‍රථමයෙන් ඉස්ලාමය වැළඳගත් තැනැත්තිය වූවාය. තම මව හා සියාගෙන් පසු තමාට රුකවරණය දී තමාව ඇතිකළ ලොකු තාත්තා අඬු නාලිඛිට ප්‍රති උපකාරයක් කිරීම සඳහා තඬිතුමා මහුගේ

පුත්‍රයෙක්වූ අලි තුමා යටතේ රඳවා ගෙන නම
 රුකවරණයේ ඇතිකිරීමටත්, මහු වෙනුවෙන් වියදම්
 කරන්නටත් විය. මෙම සමයේ අලීද සිත් පැහැදිලිවී
 විශ්වාස කළේය. පසු කදිජාග් වහලෙක් වූ සෙසිද්
 බිත් හාරිදාද මවුන් සේ විශ්වාස කළේය. නබි
 (සල්) තුමා නම හිත මිත්‍රයාවූ අඛුබකර් (රලී)
 තුමාට මේ ගැන දැන් විය. මහු කිසිදු
 කලබලයෙකින් තොරව විශ්වාස කර සත්‍ය කළේය.
 කැඳවීමේ කාර්යය රහසිගතව පැවැතීය. රහසිගතව
 යනුවෙන් හැඳින්වන්නේ නබිතුමාගේ මිත්‍රයන්,
 එතුමා පිලිපදින්නන් හා එතුමාගේ කැඳවීමෙන්
 ඉස්ලාමය වැළඳගන්නන් රහසිගතව රුස්වන
 ස්ථානයේ කැඳවීමකි. නියත වශයෙන්ම අධික පිරිස්
 එතුමා විශ්වාස කළහ. තමන් මවුහු තම ඉස්ලාමය
 ගැන බිය වන්නට වූහ. මකතිසාදයන්, මවුන්ගෙන්
 කෙනෙකුගේ කාර්ය ප්‍රසිද්ධ වෙන්නේද මහු
 ඉස්ලාමයෙන් පිටමත් කිරීම සඳහා කුලරෙජ්

කාගිරිවරුන්ගේ විවිධාකාර හිරිහැර හා වෙදකාවන්ට මුහුණ දීමට සිදු වූ නිසාය.

ප්‍රසිද්ධ කඳවීම

නබි මුහම්මද (සල්) තමා වසර තුනක කාලයක් පෞද්ගලික කඳවීමෙහි යෙදීමෙන් පසු අල්ලාහ්

فَاَصْدَغَ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرَضَ عَنِ الْمُشْرِكِينَ (94)

එබැවින් මෙම අණකර ඇති දේ මවුන්ට ප්‍රසිද්ධියෙන් පවසනු. (වැළඹී පිදුම්හි) හවුල් කරන්නන් ප්‍රතික්ෂේප කරනු. (15:94) යන වැකිය පහළ කළේය.

දිනක් නබි මුහම්මද (සල්) තමා සඟා කළුවේ සිට කුරෙර්ෂ් වරුන් කඳවීය. එහි විශාල පිරිසක් රැස්වූහ. මවුන් 'අතර අල්ලාහ්ට හා ඔහුගේ දුතයාවූ නබිතුමාට කුරෙර්ෂිවරුන් අතර් තද හතුරා වූ නම ලොකු තාත්තා අඬු ජ්හල්ද පැමිණ සිටියේය. රැස්ව සිටින කුරෙර්ෂිවරුන් අමතා නබිතුමා “ මෙම කන්දට පිටු පස මඬලා විනාශ කිරීමේ

අපේක්ෂාවෙන් විරෝදීන් රැදී සිටින බව මා පවස්තේනම් එය මඟලා පිළිගන්නේද? යනුවෙන් ඔවුන්ගෙන් ඇසීය. ඔවුහු “ අප මඟගේ සත්‍යතාවය හා විශ්වාසය හැර අන්කිසි දෙයක් නොදිවින්නෙමු. යනුවෙන් කිහි. පසුව නඟිතුමා මඟලාට දැඩි වේදනාවක් ඇති බව මා අවවාද කරමි. යනුවෙන් පවසා ඔවුන් අතර ඇති පිළිම වැළඹි අතහැර (වැළඹි පිළිම සඳහා) අල්ලාහ් තභාලා කරා කැඳවීමට ආරම්භ කළේය. ජනතාව අතර සිටි අබුලහඞ් වහාම කැඟිට “ මඟට විනාශය ඇතිවේවා ! මේ සඳහාද අපිව රැස්කළේ” යනුවෙන් පැවැසීය. එවිට අල්ලාහ් තභාලා මසද නමැත් පහත සිදහත් (කුච්ආන්) පරිච්ඡේදය පහළ කළේය.

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ * مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ،
 سِيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ، وَأَمْرَاتُهُ حَمَالَةَ الْخَطْبِ، فِي جِيدِهَا
 حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ * (المسد ١ ٥)

අබුලහම්ගේ දෑත් විනාශ වේවා. ඔහුද විනාශ වේවා
 ඔහුගේ දේපල හා ඔහු ඉපැයූ දේද ඔහුට පලක්

නොවේවා! මහු සිසුයෙක් දැල්වෙන ගින්නෙහි
 පිවිසේ. තවද දර උසුලන මහුගේ බිරිඳද ගින්නෙහි
 පිවිසේ. ඇයගේ බෙල්ලෙහි ඇඹරුණු ඉඳි ලණු දමා
 තිබේ. (111:1-5)

තබ්බාමා කැඳවීමේ කටයුතුහි නිරතවී සිටි අතර,
 මිනිසුන් රැස්වන ස්ථානවල එය ප්‍රසිද්ධ කිරීමටද
 මවුන් ඉස්ලාම් කරා කැඳවීමටද පටන් ගත්තේය.
 කංඛාවහි එතුමා තැමදුම ඉටු කළේය.
 මුස්ලිම්වරුන්ට කාගිරිවරුන්ගේ හිරිහැර අධිකවිය.
 යසිර්, (මහුගේ බිරිඳ) සුමෙයියා හා මවුන්ගේ
 පුත්‍රයා අම්මාර් යන්නන්ට සිදුවූ දේ නිදසුනකි.
 මහුගේ දෙමාපියන් ඡහිද්වරුන් (පරිත්‍යාග ශීලීන්)
 සේ දිවි පිදුහ. සුමෙයියා ඉස්ලාම් වෙනුවෙන්
 ප්‍රථමයෙන් දිවි පිදූ කාන්තාවකි. මෙය සිදුවූයේ
 ඉස්ලාමය වැළඳගත් හේතුව තිසාය. තවද, බිලාල්
 බින් රිබාන් අල් හකම් (රලි) සුමෙයියා බිත් ගලා
 හා අබුජහල් යන අයගේ වෙදනාවට ලක්විය.

බිලාල් (රලි) අබ්බාසිඩ් (රලි) තුමා මාර්ගයෙන්
 ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගත්තේය. මහුගේ භාමිපුතාට
 උමයියා බිත් ගලූ මේ බව දැනගත් විගස
 ඉස්ලාම් ධර්මය අත හැරීම සඳහා විවිධ
 ආකාරයෙන් වේදනාවට ලක් කළේය. නමුත් බිලාල්
 (රලි) මහුගේ ඉල්ලීම් ප්‍රතික්ෂේප කොට ඉස්ලාමය
 ස්ථිරව වැළඳ ගත්තේය. උමයියා මහුව අල්ලා
 දම්වැලිත් බැඳ දෙකකා සීමාවෙන් පිට ගෙනවිත් දැඩි
 උෂ්ණයෙන් යුත් වැලි (ගොඩ) මත තබා, මහුගේ
 පපුව මත ලොකු ගලක් තබා මහුද මහුගේ
 යහලුවන්ද කොට ලෙස කසයෙන් පහර දුන්න.
 නමුත් බිලාල් අහඳ අහඳ (අල්ලාහ් කෙතෙකි,
 අල්ලාහ් කෙතෙකි) මෙන් පවසමින් සිටියේය.
 මෙම අවස්ථාවේ අබ්බාසිඩ් (රලි) තුමා එතැනින්
 පසුකර යන්නට විය. එබැවින් අබ්බාසිඩ්
 උමයියාගෙන් මහුව මිලදී ගෙන අල්ලාහ්ගේ
 මාර්ගයෙහි තිදහස් කළේය.

මෙවැනි අපරාධ සිදුවීම් වැළැක්වීමේ උපායන් වශයෙන් නවී තුමා මවුන්ගේ ඉස්ලාමය ප්‍රසිද්ධ කිරීම තහනම් කළේය.

අබ්සිනියාවට හිජ්රත් යාම

තම ඉස්ලාමය චලිකරන මුස්ලිම්වරුන්ට විශේෂයෙන්, මවුන්ගෙන් අසරණයන්ට මුෂ්රික්වරුන් නොකඩවා හිරිහැර කරමින් සිටියදී, අබ්සිනියාවේ නජ්ජාමි රජතුමා වෙත මහුගේ රුකවරණය පතා පලායන ලෙස නවී මුහම්මද් (සල්) තුමා තම අතුගාමිකයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. මුස්ලිම් වරුන්ගෙන් වැඩි පිරිසක් තමන්ට හා තම පවුලේ අයට කුමරෙහිවරුන් ගැන (හිරිහැර කළේදැයි) බියට පත්ව සිටින. මෙය සිදු වූයේ තනිත්වයෙන් පසු පස්වැනි වසරේ දීය. එනිසා මුස්ලිම්වරුන් 70 දෙනෙක් පමණ තම පවුල් සමග පලා යාමට පිටත්වූහ. මවුන් අතර උස්මාන් බිත් අඟ්වාන් (රලි)

ද එහුගේ බිරිඳවන නබිතුමාගේ දියණියවූ රුකයිසාද සිටියහ.

මුස්ලිම්වරුන් අබ්සිනියාවේ නැවතීම වළක්වාලීමට කුරෙෂ් වරුන් කුමන්ත්‍රණය කළහ.

කුරෙෂ්වරුන් අබ්සිනියාවේ රජතුමාට තැනි ලෝහ ප්‍රධානය කරමින් පලාගිය මෙම අය තමන් අවතට භාරදෙන මෙන් ඉල්ලීමක් කළ අතර, මොවුන් රසා නබිතුමාට හා එතුමාගේ මවට බැණ දොස් පවරන බවද රජතුමාට දැනුම් දුන්හ. මේ ගැන නජ්ජාමි මවුන්ගෙන් විමසීය. මවුහු ඉස්ලාම් ධර්මයේ රසා නබිතුමා ගැන පවසන කරුණු හා සත්‍යය මහුට පැහැදිලි කළහ. එහෙයින් මහු මවුන් ආරක්ෂා කළේය. මවුන් කුරෙෂ්වරුන්ට භාරදීම ප්‍රතික්ෂේප කළේය.

මෙම වසරේ දිනක් නබිතුමා කෞබා (හරම් පර්ෆ) වෙත ගියේය. එහි අධික කුරෙෂ්වරුන් රැස්ව සිටියහ. නබිතුමා මවුන් අතර සිටි බලාපොරොත්තු කොළක පර්ද (සුරතුන් නජ්මි) යන පරිච්ඡේදය

පාරායනා කිරීමට පටන් ගත්තේය. මෙම කිහිටුවරුන් මින් පෙර අල්ලාහ්ගේ වැකියන් නොඅසා සිටිහ. කුමක් නිසාදයත්, මවුන් තබී මුහම්මද (සල්) තුමාගෙන් කිසිවෙක් කන්දී නොඅසීමට මවුහු අතර ගිවිසගෙන සිටිහ. තමුන් මෙම කුර්ආන් පිරිවිච්ඡේදය පාරායනා කළවිට ආකර්ගණිය මෙම දේව වැකියන්ට මවුන් ශ්‍රවණය කළහ. මවුන් සෑම දෙනා තම තෙත් යොමා එය සවන්දීමට වූහ මවුන්ගේ සිතෙහි එය හැර අත්කිසි දෙයක් නොහැගිය. මුහම්මද (සල්) තුමා “අල්ලාහ්ට සුප්පුද (හිසතැම්මි) කරන්න. මහුටම වැදුම් පිදුම් කරන්න. යන වැකිය තෙක් පාරායනා කර හිස තැම් සුප්පුද කළේය. මවුන් කිසි කෙනෙකුට සිත් මෙල්ල නොවී මවුන්ද සුප්පුද කරන්නට වූහ. මෙහි සහහාගි නොවූ මුෂරික්වරුන් සෑම මාර්ගයෙක්ම සුප්පුද කළ අයට දෝශා රෝපනය කළහ. මෙම අවස්ථාවේ මවුන් තබීතුමා ගැන අසත්‍යයන් කතා කළහ. මවුන් තබීතුමා තමන්ගේ පිළිමයන් ප්‍රශංසා

කළු බවද එම පිළිමයන්ගේ නිර්දේශයන් පිළිගැනෙන බව එතුමා පැවැසූ බවද කිහි. මවහු සුප්පු කළු අය එයින් වලක්වාලීම සඳහා මෙසේ දෝශාරෝපනය කළහ.

උමර් (රලී) ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීම

උමර් බිත් කන්තාබ් (රලී) තුමා ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගැනීම මුස්ලිම්වරුන්ට උපකාරයක් ලෙස පැවැතිය. තබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා මහුට ආරුක් යනුවෙන් නම් කළේය. කුමක් නිසාදයත්, පල්ලාහ් නදාලා මහා විසින් සත්‍යය හා අසත්‍යය වෙන් කළේය. ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ දින කිපයෙන් පසු දිනක් උමර් (රලී), තබ්තුමාගෙන්, තබ්තුමුනි, අපි සත්‍යයේ නොසිටින්නේද යනුවෙන් ඇසීය. එයට තබ් තුමා එසේ නොවේ අපි සත්‍යයේම සිටින්නෙමු, යනුවෙන් පැවැසීය. එසේනම් ඇයි අපි මෙය සඟවා සිටින්නෙමු යනුවෙන් පැවැසීය උමර් (රලී) නැවත ඇසීය. මුහම්මද් (සල්) තුමා ජර්කම්

(රලී) ගේ නිවසේ තමා සමග සිටි මුස්ලිම්වරුන් ගෙන් හම්සා බිත් අබිදුල් මුත්තලිබි යටතේ පිරිසක්ද, උමර් බිත් කත්තාබි යටතේ පිරිසක්ද වන පරිදි කොටස්කර, මවුත් සමග කැඳවීම් මාර්ගයේ තම ශක්තිය උපුටා පෙන්නුම් කිරීම හා එම කඳවීම ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා මක්තා මාර්ගයන් කරා පිටත්විය.

කැඳවීමේ කටයුත්ත හෙළාදැකීමේ කර්‍යයයෙහි කුරෙෙමිවරුන් විවිධ ක්‍රමයන් උපයෝගී කළහ. වර්තමාන, අක්‍රමිකතාවන්, අපරාධයන් හා අහුන වෝදනාවන් එල්ල කළහ. තමුත් මේ සියල්ල මවුත් ඉස්ලාම් ධර්මයේ නිරතවීමට හා මුස්ලිම්වරුන් අධිකවීමට හේතුවිය. මෙම අවස්ථාවේ මවුහු නව ක්‍රියා මාර්ගයක් සඳහා සැලසුම් කළහ. මුස්ලිම්වරුන් හා බණු හාමිම්වරුන් සමග සම්බන්ධතාවයන් සහමුලින්ම අත්හිටුවිය යුතුය, මුස්ලිම්වරුන් සමග වෙළඳ කටයුතුවල යෙදීම්, විවාහ කිරීම, උපකාර කිරීම හා ආශ්‍රය කිරීම

යනාදියත් නොපැවැත්විය යුතුයි. යනවෙන් පත්‍රයක
 ලියා එහි සෑම දෙනාම අත්සන් කර එය කංඛා
 බිත්තියේ එල්ලා ප්‍රදර්ශන සඳහා තැබූහ.
 මුස්ලිම්වරුන් මක්කාවෙන් පිටත්ව පිපුණු අලුත්තැනි
 යන ප්‍රජාවක කරා යෑමට සිදුවිය. එහිදී
 මුස්ලිම්වරුන් දුෂ්කර වේදනාවන්ට ලක්වූහ. කුස
 ගින්නටද, අධික පීඩනයටද මවුන්ට ලුහුණු පැමට
 සිදුවිය. මවුන්ගෙන් ශක්තිවන්තයන් නම
 සම්පත්වලින් වියදම් කළහ. මවුන් අතර රෝග
 පැතිරිය පිරිසක් මෙහෙයින් මරණයට පත්වූහ. නමුත්
 මවුන් ස්ථිරයෙන් හා ඉවසීමෙන් සිටියහ මවුන්ගෙන්
 කිසියම් කෙනෙක් හෝ ආගම අතරහැර නොගියහ.
 මෙසේම වසර තුනක් පීඩනයෙන් ගත කළහ.
 පසු බණු භාෂිම්වරුන් සමග කිට්ටුම නැකම්
 පවත්වන කුරෙෂ්වරුන්ගෙන් වැදගත් පිරිසක්
 පත්‍රයෙහි කරුණු නිශ්පල කරීමටද ඒ බව
 ජනතාවට දැනුම් දීමටද ඉදිරිපත්වූහ. එම පත්‍රය
 (කංඛා බිත්තියෙන් ගලවා) පිට රැගෙන ආ විට

එහි “ බිස්මක අල්ලාහුමිම “ අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් ආරම්භ කරමි” යන සුළු කොටස හැර අන් සියල්ල වෙයන් විසින් විනාශකර ඇති බව පෙනිනි. මෙම අවහිරයන් අවසන් වීමෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් හා බණු භාෂිම්වරුන් මක්කාවට ආපසු පැමිණියහ. නමුත් කුරෙෂ්වරුන් මුස්ලිම්වරුන්ට විරුද්ධවීමේ ස්ථාවරයේ තිරතව සිටියහ.

ගෝක වසර

අබුතාලිබ්ගේ ශරීරය පුරාම රෝගය පැතිරෙන්නට විට. මහු ගිලන් ඇඳෙහි තිරතවන්නට විය. මහු මරණ (සක්රාත්) වෙදකාවට ලක්වී සිටි අතර, මිය යාමට පෙර මහු “ලාඉලාහ ඉල්ලල්ලාහ්” (වැදුම් පිදුම් කිරීමට සූදස්සා අල්ලාහ් හැර අන් කිසිවෙකු නොමැත) යන වැකිය කීමේ අපේක්ෂාවෙන් තබී මුහම්මද් (සල්) තුමා මහුගේ සිරස අසලෙහි සිටියේය. නමුත් මහු සමග සිටින මහුගේ අයහපත් මිත්‍රයන් හා මවුන්ගේ තායකයා වූ අබුජ්හල්ද එය

වළක්වමින් හා “ මඬේ පියානන්ගේ හා මුතුන්
 මිත්තන්ගේ ආගම අත් නොහරිනු යනුවෙන් මහුට
 පවසමින් සිටීහ. එනිසා මහු ඡිරිකයේම (අල්ලාන්ට
 හවුල් කරන මාර්ගයෙනි) අත්තුවිය. මහු ඉස්ලාම්
 ධර්මය නොවැළඳ මණයට පත්වීම තනි මුහම්මදු
 (සල්) තුමාගේ ශෝකය දෙගුණයක් වීමට හේතුවිය
 අලුතාලිබ් අත්තුවිය. මහු ඉස්ලාම් ධර්මය
 නොවැළඳ මරණයට පත්වීම තනි මුහම්මදු (සල්)
 තුමාගේ ශෝකය දෙගුණයක් වීමට හේතුවිය.
 අලුතාලිබ් අත්තුවා වී මාස දෙකක් ලගාවූ සමයේ
 තනිතුමාගේ බිරිඳවූ කදීජා (රලි) තුමියද අත්තුවිය.
 මේ හේතුවෙන් තනි තුමා ඉමහත් ශෝකයට
 පත්විය. තම ලොකු පියාවූ අලුතාලිබ්ගේ හා තම
 බිරිඳවූ කදීජා (රලි) තුමියගේ වියෝවෙන් පසු තනි
 තුමාට තම සමාජයෙන් හිරිහැර හා පීඩාවන්
 අධිකවන්නට විය. (මෙම මරණ සිදුවීමෙන් තනි
 මුහම්මදු (සල්) තුමා අධික ශෝකයට පත්වූ බැවින්
 මෙම වසර ආමුල් හුස්න් (ශෝක වසර) යනුවෙන්
 හැඳින්විය.

තායිෆ් ගමන

ඉස්ලාමිවරුන්ට කුරෙෂ්වරුන්ගේ හිරිහැරයන්, අක්රමිකතාවන්, අපරාධයන්, හා නින්දාවන් නොකඩවා සිදුවීන, කුරෙෂ්වරුන් යහ මගට යොමු කිරීම පිළිබඳව තබනුමා වෙහෙසට පත්ව සිටියේය. තායිෆ් වැසියන්ට අල්ලාහ් යහමග පෙනවිය හැක යනුවෙන් තායිෆ් ප්‍රදේශය ගැන තබනුමා සිතන්නට විය. තායිෆ් කරා ගමන් කිරීම අපහසු කරුණකි. මක්නිසාදයත්, තායිෆ් නගරයට යන මග වටා විශාල කඳු තිබීම නිසා එම මගෙහි ගමන් කිරීම දුෂ්කර කාර්යයෙකි. නමුත් අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයෙහි සියල්ල පහසුවිය හැක. එනමුත් තායිෆ් වැසියන් එතුමා පහත් අන්දමින් නින්දාකර පලා එවූහ. මවුත් කුඩා ළමයින් උසිගැන්වූහ. මවුත් තබනුමාගේ විලාස දෙකෙහිම රුධිරය එනතෙක් ගල් ගැසූහ.

එනිසා තබනුමා මේ සියල්ල ඉවසාගෙන අධික ශෝකයට පත්වී මක්කාව කරා ආපසු

පැමිණෙන්නට විය. මෙම අවස්ථාවේ දේවදූත ජිනිරිල් (අලෙල) තුමා කඳු සඳහා නියමවූ මලක් (දේවදූත) වරයා සමග පැමිණ තිබිතුවාට අමතා “මඛ කැමැති දේ අණ කිරීම සඳහා අල්ලාහ් තභාලා මඛ වෙත කඳු සඳහා නියමවූ මලක්වරයා එවා ඇත. යනුවෙන් පැවැසීය. එවිට කඳු සඳහා නියමවූ මලක්වරයා “ මූහම්මද් තුමාණි එඛ කැමැති වන්නේනම්, මක්කාව වටකර ඇති මෙම (මක්කාව පිරිවරා ඇති) කඳු දෙක මගින් මා මවුන් විනාශ කරන්නම්. යනුවෙන් තිබිතුවා අමතා පැවැසීය. එවිට තිබිතුවා “ නමුත් අල්ලාහ් තභාලා මවුන් මගින් මිරික් (හවුල්) නොකර, එකම අල්ලාහ්ට වැදුම් පිදුම් කරන පරම් පරාවක් බිහි කිරීමට මා අපේක්ෂා කරමි යනුවෙන් පැවැසීය.

මුෂ්රික්වරුන් තිබිතුවාගෙන් අශ්වරයා ක්‍රියාවන් පෙන්වනමෙන් තර්ක කරමින් සිටියා පමණක් නොව, එය වරින්වරද අසන්නට වූහ. වරක් මවුන් වන්දුයා දෙකට පළා පෙන්වන මෙන් ඉල්ලා සිටින.

නබිතුමා මේ ගැන අල්ලාහ්ගෙන් ඇසිය. එවිට
 ඔවුන් වන්ද්‍රයා දෙකට පැලී තිබීම දිවිහ.
 කුරෙෂ්වරුන් මෙම ආශ්වර්‍යය සිද්ධිය දිරිස
 වේලාවන් කරමින් සිටි නමුත් ඔවුන් විශ්වාස
 නොකළහ. එනමුත් ඔවුන් “ මුහම්මදු අපට
 හුණියම් (ගුරුකම්) කළේය. යනුවෙන් කීහ. එවිට
 පුද්ගලයෙක් “ මහු මබලාට හුණියම් කලාට
 මිනිසුන් සෑම දෙනාට හුණියම් කිරීමට මහුට
 ශක්තියක් නොමැත. එනිසා (වෙළඳ කටයුතු
 සඳහා පැමිණෙන) මගින්ගෙන් විමසා බලන්න.
 යනුවෙන් කීවේය. එවිට මගින් පැමිණියහ.
 ඔවුන්ගෙන් මේ ගැන විමසූහ ඔවුහු “ එසේ මයි.
 නියතවශයෙන්ම අපිද එය දුටුවෙමු. යනුවෙන්
 පැවැසූහ. නමුත් කුරෙෂ්වරුන් (මෙය දැන සිටි
 අතර,) ඔවුන්ගේ කූෆර් (ප්‍රතික්ෂේප කිරීම) හි
 හිතුවක්කාරකමින් නිරතව සිටීහ. මෙම හඳු පැළීමේ
 සිද්ධිය මීට වඩා ඉමහත් ආශ්වර්‍යය සිද්ධියක්

සඳහා පසුබිමක් විය. එය අල් ඉස්රා හා අල් මිෆ්ටාහ් යනුවෙන් හැඳින්වේ.

ඉස්රා හා මිෆ්ටාහ්

තනි මුහම්මද් (සල්) තුමා තායිෆ් සිට ආපසු පැමිණීමෙන් පසු එහිදී එතුමාට සිදුවූ දේද, අලුතාලිබ් හා කදිෂා (රලි) අන්ත්‍රාවීමද, එයින් පසු සිදුවූ කුරෙෂ්වරුන්ගේ දුෂ්කර හිරිහැරයක්ද තනි තුමාගේ සිතෙහි අධිකශෝකයන් ඇති කළේය. එම අවස්ථාවේ තනිතුමාට අල්ලාහ් තආලාගේ සැකසම ලැබෙන්නට විය.

තනිත්වයේ දසවන වසර රජ්බ් මස විසිහත්වන දින රාත්‍රියේ, තනි (සල්) තුමා තිත්දෙහි පසවෙමින් සිටියේදී දෙව් දූත පීබ්රීල් අලෙල තුමා “ඛුරාක්ද රුගෙන තනිතුමා වෙත පැමිණිය. ඛුරාක් යන අකුණක් සේ වෙගයෙන් ගමන් කරන පිහාටු දෙකකින් යුත් අශ්වයාට සමාන සතෙකි. එය මත

නඹ (සල්) තුමා එහි අසුනෙහි රඳවාගෙන පලස්තීනයේ පිහිටා ඇති බයිතුල් මුකද්දස් නමැති දේවස්ථානය වෙත පැමිණිය. පසු එතැන් සිට එතුමා අහසට (මිරාජ්හි) මසවාගෙන ගෙන යන ලදී. එහි එතුමා තම දෙවියාගේ මහා සාධකයක්(ආධාරයක්) දිටිය. අහසේදී පස්වෙල කැමදුම එතුමාට අතිවාර්ය විය. එම රාත්‍රියේම නඹ මුහම්මද් (සල්) තුමා පැහැදිලි සිහින් හා දැඩි ස්ථිරයෙන් මක්කාව කරා පැමිණිය.

පසු දින එළිවීමත් සමගම තඹතුමා කංඛාවට ගොස් තමාට සිදුවූ දේ ගැන මිනිසුන්ට පැහැදිලි කළේය. එවිට කාගිථ්වරුන් එතුමාව අසත්‍ය කිරීමටත් විනිව කිරීමටත් පටන් ගත්හ. පසු එහි සිටි පිරිසක් එතුමාව අධෛර්‍යමත් කිරීම සඳහා බයිතුල් මුකද්දස් දේවස්ථානය ගැන තමන්ට වර්ණනා කරන මෙන් එතුමාගෙන් අසීය. තඹතුමා ඔවුන්ට ඒ ගැන මඳක් වර්ණනා කරන්නට විය. මෙයින් මුෂරික්වරුන් සැහීමට පත් නොවූහ. තමුන් ඔවුන් “ අපිට

වෙනත් සාධකයන් අවශ්‍යයයි—යනුවෙන් කිහි.
 එබැවින් නම් මුහම්මද (සල්) තුමා, මක්කා
 දිසාවෙන් පැමිණෙන කණ්ඩායමක් අතර මගදී
 තමාට මුණ ගැසුනු බව පවසා මවුන්ගේ
 ලකෂණයන්ද මවුන් සතු මටුවන් ගේ සංඛ්‍යාවද
 මවුන් පැමිණ වෙලාවද පැහැදිලි කළේය. නම් තුමා
 සත්‍ය පැවැසුවද කාගිරිවරුන් එතුමාව ප්‍රතික්ෂේප
 කිරීමෙහිද, මුරණ්ඩු කිරීමෙහිද, සත්‍ය
 තොකිරීමෙහිද නිරත වූහ. මෙම (ඉස්රා) ගමන
 ගියදා උදේ දේව දූත පිබිරිල් (අලෙල) තුමා පැමිණ
 නම් මුහම්මද (සල්) තුමාට පස්වෙල සලාතය
 (නැමදම) ඉටුකිරීමේ ක්‍රමය හා එහි වෙලාවන්
 ගැන ඉගෙනවිස්. මින් පෙර සලාතය උදේ හා
 සවස රකාඅත් දෙකක් බැගින් පමණක් තිබින.
 කුරෙෂ්වරුන් සත්‍යචය වරුද්ධවීමෙහි නිරතවී සිටි
 සමයේ නම් මුහම්මද (සල්) තුමා මක්කාවට
 පැමිණෙන මිනිසුන්ට කැඳවීම් කිරීමේ කාර්යයෙහි
 යෙදී සිටියේය. එතුමා මිනිසුන්ට ගමනෙදී හා මවුන්

තැවැතී සිටින ස්ථානවලදී ඉස්ලාම් ධර්මය ගෙනහැර දක්වා එය පැහැදිලි කරන්නට විය.

එතුමාගේ ලොකු පියෙකු වන අබු ලහබ්ද එතුමා යන තැන් කරා ගොස් එතුමා ගැනද එතුමාගේ කැඳවීම ගැනද මිනිසුන්ට අවවාද කරමින් සිටියේය. වරක් එතුමා මදිනාවේ සිට පැමිණි පිරිසට කැඳවීම කළේය. මවුහු එය සාවද්‍යතයෙන් අසා සිට එතුමා පිළිගැනීමටත් එතුමා විශ්වාස කිරීමටත් එකඟවූහ. මදිනා වැසියන් ඉතා සම්පයෙන් තබා වරයෙකු පැමිණෙන බව යහුදී (සුදෙව) වරුන්ගෙන් දැන සිටින. එනිසා තබාම මවුන්ට කැඳවීම කළ විගස තබාම මෙතුමා බව හඳුනා ගෙන ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීමට කඩිනම් වූහ. මවුන් මෙම කාර්යයෙහි යහදිවරුන් තමන්ට වඩා ඉදිරියට තොයා යුතුය යනුවෙන් කීහ. මවුන් හය දෙනෙකි. දෙවන වසරේ දොළොස් දෙනෙක් පැමිණ තබාම වෙන රැස්වූහ. එතුමා මවුන්ට ඉස්ලාම් ධර්මය ඉගැන්වීය. මවුහු මදිනාවට ආපසු යන විට කුර්ආනය මවුන්ට ඉගැන්වීම සඳහා හා ඉස්ලාම් ධර්මයේ තිබී රීති

පැහැදිලි කිරීම සඳහා මුස්ඛනි බිත් උමෙමර් යන අය මවුන් සමග යැවුවේය. මදිනා වැසියන් අතර ප්‍රයෝජනයක් ඇති කිරීමට මුස්ඛනි බිත් උමෙමර්ට හැකිවිය. මහු වසරකින් පසු මක්කාවට ආපසු පැමිණවිට මහු සමග මදිනා වැසියනගෙන් පිරිමින් හැත්තැවක්ද ස්ත්‍රීන් දෙදෙනෙක්ද සිටියහ. තබ් මුහම්මද (සල්) තුමා මවුන් රූස්කලේය. මවුහු තබ්තුමාගේ (ඉස්ලාම්) ධර්මයට උපකාර කරනබවටද, එතුමාගේ අණ පිළිපදින බවටද එතුමා සමග ගිවිස ගත්හ. පසු මවුහු මදිනාව කරා ආපසු පිටත්ව ගියහ.

කැඳවීමේ නව මූලස්ථානය

මදිනාව සත්‍යතාවයටද, සත්‍යවත්තයන්ටද රුකවරණය හා අභය ලබාදෙන ස්ථානයක් වශයෙන් පරිවර්තනය විය. එනිසා මුස්ලිම්වරුන් මදිනාව කරා හිජ්රත් (සංක්‍රමනය) යාමට පටන් ගත්හ. තමුන් කුමෙර්ෂිවරුන්, මුස්ලිම්වරුන් හිජ්රත් යාම වලක්වාලීමට අධිෂ්ඨානය කළහ. එනිසා

සමහර මුහාජිර්වරුන්ට (හිජ්රත් යන්නත්ට විවිධ වෙදනා හා හිරිහැරයන් කරන්නට වූහ. මුසලිම්වරුන් කුරෙෂ්වරුන්ට බියවී රහසිගතව හිජ්රත් යන්නට විය. උම්ර් (රලි) තුමාගේ පිජ්රත් ගමන වීරකමට හා අභියෝගයට සාදාකයක් වශයෙන් පැවැතීය. එතුමා තම කඩුව පැළඳ, දුන්න මසවා කාබාව කරා පිටත්ව එහි සක්මන් (වටකිරීම) කළේය. පසු මහු මුෂ්රික් වරුන්ගෙන් කවරෙකු තම බිරිඳ වැන්දමු කිරීමට හෝ තම දරුවා අනාථ කිරීමට කැමැතිවන්නේද මහු මා කරා පැමිණෙන්න. මා හිජ්රත් යන්නෙමි, යනුවෙන් අභියෝග කරමින් පිටත්විය. එතුමාගේ ගමන වලක් වාලීමට මවුන් කිසි කෙනෙකුට ඔබරයය නොවීය. අබුබකර් (රලි) තුමා හිජ්රත් යාම සඳහා නබිතුමාගේ අවසරය පැතීය. එවිට නබිතුමා “ මෙ ඉක්මන් නොවන්න, මෙට අල්ලාහ් සහයෙක් ලබාදීමට හැක, යනුවෙන් අබුබකර් (රලි) තුමාට

පැවැසිය. මෙසේ අධික මුස්ලිම්වරුන් හිප්පරත් ගියහ. මෙය දුටු කුරෙරමි වරුන් කුපිත වූහ.

තඹතුමාගේ කාර්යයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨතම හා එතුමාගේ කැඳවීම ගැන ඔවුන් බියට පත්වූහ. එනිසා ඔවුහු මේ ගැන සාකච්ඡා කර තඹතුමා මරා දැමීමට ඒකමතිකව තීරණය කළහ. අඬු ජන්ල් “ අපගේ සෑම ගෝත්‍රයෙකින්ම ශක්තිමත් තරුණයෙකු බැගින් තෝරා ඔවුන් අතට කඩු දී, ඔවුන් මුහම්මද්ව වටකර, එක් මිනිසෙක් කැපු සේ (සෑම දෙන එකට) කැපිය යුතුය යනුවෙන් මා අපේක්ෂා කරමි. එවිට එම වරද්ද සෑම ගෝත්‍රයන්ටම හිමිවේ. ඊට පසු, මිනිසුන් සියලු දෙනාටම විරුද්ධවීමට බණු හාමිම් වරුන් ශක්තිය නොලබති, යනුවෙන් පැවැසිය. මෙම රහස් තීරණය ගැන අල්ලාහ් තම ශ්‍රේෂ්ඨ තඹතුමාට දැනවීය. එනිසා තඹතුමා අඬුබක්රී (රලි) තුමා සමඟ හිප්පරත් යාමට තීරණය කළහ. තමා, තම නිවසෙහි සිටින බව මිනිසුන් සිතීම සඳහා එදින රාත්‍රියේ තම ස්ථානයේ නිදා

ගත්තා ලෙස අලී බිත් අබී නාලිබි (රලි) ගෙන්
 නබ්තුමා ඉල්ලා සිටියේය. මහුට කිසියම් අවහිරයන්
 නොසිදුවන බවද දැන්වීය.

කුමන්ත්‍රණකාරයන් පැමිණ නිවෙස වටකරමින් සිට,
 අනිරිල්ලෙහි සිටි අලී (රලි) තුමා දකිමින් එය
 නබ්තුමා බව සිතූහ, එනිසා මවුන් තම තීරණය
 ඉටුකර එතුමා මරා දැමීම සඳහා නබ්තුමා
 පිටවෙනතෙක් බලාපොරොත්තුවෙන් සිටීහ. මවුන්
 වටකර සිටිද්දී නබ්තුමා එවුන්ගේ හිස මත පස්
 ටිකක් ඉහිඳ පිටත්වීය. අල්ලාහ් මවුන්ගේ පෙනීම
 ඉවත් කළේය. එනිසා මවුහු නබ්තුමා පිටත්වීම
 නොදිටීහ. නබ්තුමා අබුබකර් (රලි) තුමා සොයා
 ගියේය. පසු එතුමන් දෙදෙනා සැතපුම් පහක
 දුරක් ගමන්කර කවර් ගුහාවෙහි සැඟවී සිටියහ.

කුරෙෂ් තරුණයන් ඉර උදාවන තෙක් එතුමා
 පිටත්වීම බලා පොරොත්තුවෙන් සිටීහ. ඉර
 උදාවීමෙන් පසු නබ්තුමාගේ අනිරිල්ලෙහි සිටි අලී
 (රලි) තුමා නැගිටමින් පැමිණීය. මහු මවුන්ගේ

අතට අභුවිය. තඹ(සල්) තුමා ගැන මවුහු
 එතුමාගෙන් විමසූහ. මහු තඹතුමා ගැන කිසිවක්
 නොපැවැසීය. එනිසා මහුට පහර දෙමින් ඇදගෙන
 හියහ. තමුත් එයින් කිසිදු පලක් නොලැබීන. පසු
 කුරෙමිවරුන් සැම තැන්හි එතුමාව සෙවීම සදහා
 කණ්ඩායමක් සූදානම් කළේය. කවරෙකු හෝ
 එතුමාව පණපිටින් හෝ ජීවිතකසයට පත්කර
 ගෙනෙත්තේද මහුට මටුවන් සියයක් දෙන බව
 පැවැසීහ. මෙසේ මවුන් තඹතුමා සොයාගෙන ගුහා
 දොරටුවටම ලගාවූහ. තඹ (සල්) තුමා රැඳී සිටි
 ස්ථානයටම ලගා වූහ. තඹතුමා පිළිබඳව අලුබකර්
 (රලි) තුමාගේ දුක අධිකවිය. එනිසා තඹතුමා
 අලුබකර් (රලි) තුමාට “ අපි දෙන්නෙක් සිටින
 බවද මබ සිතන්නේ මෙහි තෙවැන්නා ලෙස
 අල්ලාහ් සිටී, මබ කණගාටු නොවන්න. නියත
 වශයෙන්ම අල්ලාහ් අප සමග සිටින්නේය.
 යනුවෙන් කිය. තමුත් මවුහු මෙම දෙනා නොදිටිහ.
 මෙම ගුහාවෙහි දිනතුනක් රැඳී සිට මේතාව කරා

පිටත්වූහ. එය දීර්ධ මාර්ගයෙකි. ඉරෙහි උෂ්ණයද අධික ලෙස පැවැතීය. දෙවැනි දින සවස් වරුවේ කුඩාරමක් අසලට ගොවූහ. එහි උම්මු මංඛද් යනුවෙන් හඳුන්වන කාන්තාවක් දුටුහ. ඇයගෙන් ආහාර පානයන් ඉල්ලා සිටීහ. අසරණවූ කෙට්ටු, කිරි බිංදුවක් හෝ නොමැත් එළවෙක් හැර වෙන කිසිවක් මවුන් නොදීවීහ. එහෙයින් තඹිතුමා එළවා ලොට ගොස් කිරි බුරුල්ල අතින් පිරිමැද කිරි දොවන්තට විය. එයින් ලොකු භාජනයකට කිරි පුරවන්තට විය. එය දුටු උම්මු මංඛද් පුදුමයට පත්ව සිටියේය. පසු පිපාසයෙන් මිදෙන තෙක් මවුන් සැමදෙකා එය පානය කළහ. පසු තඹිතුමා දෙවන වරත් කිරි දොවා භාජනය පුරවා එය උම්මු මංඛද්ට භාරදී තම ගමන ආරම්භ කළේය.

මේදිනා වැසියන් මුහම්මද (සල්) තුමාගේ පැමිණීම අපේක්ෂා කරමින් සියහ. මවුන් සැමදා මේදිනාවේ පිටසිට එතුමාගේ පැමිණීම බලාපොරොත්තුවූහ. තඹිතුමා මේදිනාවට පවසි දින මවුන සතුවිත්

ප්‍රශංසාකර පිළිගත්හ. එතුමා මේනාවේ සාක්‍රුවේ පිහිටි කුලා යන ස්ථානයේ බැසිය. එහි දින හතරක් රැඳී සිට ඉස්ලාමිහි ප්‍රථම දේවස්ථානය වන මස්ජිද්දල් කුලා දේවස්ථානයට එහිදී අත්තිවාරම් තැබීය. පස්වන දින මේනාවට ගියේය. අත්සාර්වරුන් (උපකාර කළ මේනා වැසියන්) අධික පිරිස් තබනුමා කැඳවා ගෙන යාමටද, තමන්ගේ නිවසෙහි එතුමාට ආගන්තුක සංග්‍රහය කර එමගින් ගෞරවය ලැබීමටද ආශා කළහ. එනිසා මවුහු මටුවාගේ කඩ්වාලම අල්ලා ගත්හ. තබනුමා මවන්ට ස්තූති පුද කරමින් “ මෙය අත හරින්න, නියත වශයෙන්ම මෙය අල්ලාහ්ගේ අණට කීකරුවේ. යනුවෙන් පැවැසීය. අල්ලාහ් අණ කළ ස්ථානයකරා ගොස් එය දණගැසීය. පසු එය තැගිට මදක් ඇවිදීමෙන් පසු ආපසු පැමිණ පළමු ස්ථානයෙහි දණ ගැසීය. මේ දක්වා නොබැස සිටි තබනුමා මෙහිදී බැසගත්හ. මෙම ස්ථානය මස්ජිද්දල් තබවී දේවස්ථානයට අයත් ස්ථානය විය. තබනුමා අබු

අයිසුබ් අල් අන්සාරිගේ නිවසෙහි ලැගුම් ගත්තේය. අලි බිත් අඛුතාලිම් නබ්තුමාගේත් පසු දින තුනක් මක්කාවෙහි රඳී සිටි මදිනාව කරා පිටත්ව කලායන ස්ථානයේ නබ්තුමා සමග එක්විය.

මදිනාවේ නබ්තුමා

නබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා මටුවා දණගැසූ ස්ථානය එහි අයිතිකරුගෙන් මිලදීගෙන එහි නම මස්ජිදය (දේවස්ථානය) ඉදි කළහ. මුහාජිරින් (එතුමා සමග මක්කා සිට පැමිණි (මිත්රයන්) හා අන්සාරීන් (උපකාර කළ මදිනා වැසියන්) අතර සහෝදරත්වය ඇති කළහ. සෑම අන්සාරීවරුන්ටම එක් මුහාජිරීවරයෙකු බැගින් සහෝදරවරයෙකු වශයෙන් පවරා මවුන්ගේ සම්පත්වලට එක් සිත්ව කටයුතු කරන්නට පටන් ගත්හ. සහෝදරත්වයට මවුන් අතර අධිකවත්ට විය.

කුරෙහිවරුන්ට මේකා යහුදිවරුන් (යුදෙව්වන්) සමග සම්බන්ධතාවයන් පැවැත්වින. එනිසා මවුන් මුස්ලිම්වරුන් අතර ප්‍රශ්ණ හා හේද ඇතිකිරීමට තැත් කළහ. තවද මවුන් මුස්ලිම්වරුන්ට අවවාද කරමින්ද, මවුන් විනාශකරන බවට තර්ජන කරමින්ද සිටියහ. මෙසේ භාහිරවශයෙන් හා අභ්‍යන්තර වශයෙන් මුස්ලිම්වරුන්ට අතහැර තත්ත්වයක් දක්නට ලැබිණි. සහාබිවරුන් (නබිතුමාගේ අනුගාමිකයන්) ආයුධයෙන් තොරව රාත්‍රී කාලය ගත නොකරන තරමට විරුද්ධ වාදිත්ගේ විරුද්ධතා උග්‍රවිය. මෙම භයානක සමයේ අල්ලාහ් තආලා යුද්ධ කිරීමේ අවසරය පහළ කළේය. එනිසා නබිතුමා විරුද්ධවාදිත්ගේ ගැළපීම ඔත්තු බැලීම සඳහා සේතාවක් පිළියෙළ කළේය. එසේම මවුන් මුස්ලිම්වරුන් සමග ගිවිසුමක් ඇතිකර නිදහසේ ඉස්ලාම් ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීමටද ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමටද කටයුතු සලස්වන තෙක්, මුස්ලිම්වරුන්ගේ ශක්තිය පෙන්නීම මගින් මවුන්ට

තම බලය කහවුරු කිරීම සඳහා වෙළඳ ගෝත්‍රයන්ට මගෙහි අවහිර කිරීමට සූදානම් කළේය. මේ වනවිට තඹතුමා විසින් සමහර ගෝත්‍රයන් අතර සුභද ගිවිසුම්ද ඇති කර තිබිණි.

බදර් යුද්ධය

තඹ මුහමමදේ (සල්) තුමා කුරෙෂි වරුන්ගේ වෙළඳ කණ්ඩායමක් මගෙහි බාධා කිරීමට තීරණය කළේය. එහිසා එතුමා මිනිසුන් 313 දෙනෙක් සමග පිටත්විය. ඔවුන් සමග අශ්වයන් දෙන්නෙක් හා මවුවන් 70 දෙනෙක් පමණක් සතු විය. කුරෙෂිවරුන්ගේ කණ්ඩායමේ මවුවන් 1000 කින් සමන්විත විය. මේ සම්බන්ධයෙන් අඬු සුර්ගාත් මේ පිළිබඳව මක්කාවට පණිවිඩයක් යවා මවුන්ගෙන් උදව් පැතීය. මහු තම ගමන් මාර්ගය වෙනස් කරමින් වෙනත් මාර්ගයකින් ගමන් කළ බැවින් මුස්ලිම්වරුන්ගේ අපේක්ෂාව නොඉටුවිය. කුරෙෂිවරුන් 1000 කින් සමන්විත සේනාවකින් ආහ. එවිට අඬු සුර්ගාත්ගේ දුකයා ඇවිත් වෙළඳ

කණ්ඩායම මුස්ලිම්වරුන්ගේ බාධකයෙන් මිදී (ජයපිට) පැමිණෙන බවත්, මක්කාව බලා ආපසු යන ලෙසත් ඉල්ලා සිටියේය. නමුත් අබුජ්ජල් ආපසු යාම ප්‍රතික්ෂේප කළේය. මවුන්ගේ සේනාව බදර් කරා යන්නට විය. කුරෙෂි වරුන්ගේ පිටවීම දැනගත් නබිතුමා තම අනුගාමිකයන් සමග සාකච්ඡා කළේය. මවන් සෑමදෙනා කාගිරිවරුන්ගේ සේනාවට මුහුනදී යුද්ධකිරීමට එකඟ වූහ.

හිජ්රී දෙවැනි වසරේ රමලාන් මස 17 වෙනි සිකුරාදා දින උදේ දෙපිරිසම මුත ගැසින. මවුන් අතර යුද්ධය උග්‍රව පැවැත්විය. මුස්ලිම්වරුන්ට ජය ලැබීමත් සමගම යුද්ධය අවසන්විය. මුස්ලිම්වරුන් 14 දෙනෙක් දිවි පුද කළහ. මුෂ්රික්වරුන් 70 දෙනෙක් මරණයට පත්වූ අතර 70 දෙනෙක් අත් අඩංගුවට ගනු ලැබින. මෙම යුද්ධය පැවැති අවස්ථාවේ නබිතුමාගේ දියණියෙක්වන උස්මාන් බිත් අඟ්වාන් (රලි) තුමා ගේ බිරිඳ වූ රුකයියා (රලි) තුමිය (මදිනාවේදී) අභාවයට පත්විය. අසනිපයෙන්

පෙළෙන නම බිරිද සමග මදිනාවේ රැදී සිටින මෙත් තබනුමා කළ ඉල්ලීම අනුව මෙම යුද්ධයට සහභාගී නොවී උස්මාන් (රලි) තුමා නම බිරිද සමග මදිනාවේ නැවතී සිටියේය. යුද්ධයෙන් පසු තබනුමා උමමු කල්සුම් (රලි) තමානි නම දෙවැනි දියණිය උස්මාන් (රලි) තුමාට විවාහකරන දුන්නේය. මෙහිසා එතුමා “ දුන්නුරෙන් ” (ආලෝකයන් දෙකක් සතු නනැන්තා) යනුවෙන් හැඳින්විය. කුමක් නිසාදයත් මහු තබි තුමාගේ දියණියන් දෙදෙනෙක් විවාහ කළ නිසාය.

බද්ල් යුද්ධයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් අල්ලාහ්ගේ උපකාරයෙන් සතුට විඳිමින් මදිනාව කරා ආපසු පැමිණියහ. මවුන් සමග සිර කරුවන්ද ගතීමත් (යුද්ධයේදී අතහැර ගිය) යුධ උපකරණ වෙනත් ද්‍රව්‍යයන්ද තිබින. සමහර සිරකරුවන් ඇපය මත නිදහස් වූහ. සමහරුන් ඇප වන්දි කිසිවක් නොමැතිව නිදහස් වූහ. සමහරුන් (උගතුන්) මුස්ලිම් දරුවන් දස දෙනාට කියවීමට හා ලියවීමට ඉගැන්වීමේ ඇපය මත නිදහස්වූහ.

උහඳ් සුද්ධිය

බද්ද් සුද්ධියෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් හා මක්කාවේ කාෆිර් වරුන් අතර වෙනත් සුද්ධ කිපයක්ද සිදුවිය මෙයින් උහඳ් සුද්ධිය දෙවැනි සුද්ධියෙකි. මෙම සුද්ධියේදී මුස්ලිම්වරුන් තිබි තුමාගේ අණට කිකරු තොවු නිසාත් ඔවුන්ට නියමකළ කාර්යයන්හි ඵවුන් වැරදි කළ නිසාත් මුෂරික්වරුන්ට ජය ලැබිනි. මෙම සුද්ධිය සඳහා මක්කා වැසියන් 3000 කින් සමන්විත සුද්ධ සේනාවක් පිටත්විය. මුස්ලිම්වරුන් 700 ක් පමණ සිටියහ. මෙම සුද්ධියෙන් පසු යහුදින් පිරිසක් මක්කාවට ගොස් මදිනා මුස්ලිම්වරුන් සමග සුද්ධ කිරීමට මවුන් දිරිගැන්වූහ. මවුන් උදව් උපකාර කරන බවටද පොරොන්දු වූහ. මවුන්ද එය පිළිගත්හ. පසු වෙනත් ගෝත්‍රයන්ද මුස්ලිම්වරුන්ට එරෙහිව සුද්ධ කිරීමට මවුන් දිරිගැන්වූහ. මවුන්ද එසේම එකඟවූහ. එනිසා මුෂරික්වරුන් 10.000 කින්

සමන්විත කණ්ඩායමක් සමග සෑම පළාත්හි සිට
මදිනා කරා පැමිණියහ.

තබි (සල්) තුමා විරෝදීන්ගේ ගැවසීම දැනගත්
විගසම තම අනුගාමිකයන් සමග සාකච්ඡා කළේය,
එම සාකච්ඡාවේදී මදිනා වටෙම කඳු නැති තැන්වල
අගල් කැපීම පිළිබඳ යෝජනාවක් සල්මාතුල් ආරිස්
(රලි) යන සහානිවරයා ඉදිරිපත් කළේය. ඒ අනුව
කඩිනමින් අවසන් කිරීම සඳහා සෑම
මුස්ලිම්වරුන්ම අගල් කැපීමේ කාර්යයට සහභාගී
වූහ. මුෂ්රික්වරුන් මෙම අගල් පසු කර යාමට
නොහැකිව මසකට ආසන්න කාලයක් රැඳී සිටියහ.
පසු අල්ලාහ් කිෆිර්වරුන් කරා තද සුළගක්
එව්වේය. එමගින් මවුන්ගේ කුඩාරම් සියල්ල ගැලවී
විනාශ විය. මවුන් බියට පත්වී සිසුයෙන් තම
තමන්ගේ ගම්බිම් බලා ආපසු යන්නට වූහ.

මක්කා ජය ගැනීම

තබි මුහම්මදු (සල්) තුමා හිජ්ර් අටවැනි වසරේ
මක්කා වැසියන් සමග සුද්දකර මක්කාව

ජයගැනීමට තීරණය කළේය. එතුමා රමලාන් මස දසවැනි දින 10.000 කින් යුතු සේනාවක් සමග පිටත්ව, කිසියම් යුද්ධයකින් තොරව මක්කාව තුළට පිවිසිය. කුරෙමිවරුන් යටහත් වූහ. අල්ලාන් මුස්ලිමවරුන්ට උපකාර කළේය. තඹතුමා මස්ජිද්ල් හරාම් දෙවස්ථානය කරා ගියේය. එහි කංඛාව සක්මන් කර එහිතුළ රකඞන් දෙකකින් සමන්විත සලාතයන් ඉකළේය. ඉන්පසු තංඛා තුළ හා උඩහි තිබී සෑම පිළිමයක් කඩා විනාශ කළ පසු තඹතුමා කංඛාවේ දොරටුවහි රැඳී සිටියහ.

කුරෙමිවරුන් මස්ජිද්ල් හරාම් හි පෙළගැසී සිටගෙන තමන්ට කුමක් කරයිදැයි බලා සිටියහ. එවිට තඹතුමා “ කුරෙමිවරුන් මඛලාට කුමක් කරමි ද යනුවෙන් සිතන්නේද? යනුවෙන් ඇසීය. මවුහු “ මඛ යහපත් දේ කරන්නාය. මඛ ගෞරවණීය සහෝදරයාය. ගෞරවණීය සහෝදරයාගේ පුත්‍රයාය. යනුවෙන් කීහ. පසුව තඹතුමා මඛලාට නිදහස ලැබුණා යනුවෙන් පැවැසූහ. මුහම්මද්

නඹතුමා තමන්ට වේදනාකළ, තම අනුගාමිකයන් මරණයට පත්කළ, තමාට හිරිහැර කළ හා තමන්ව තම උපත්ගමෙන් පිටමනකළ විරෝධීන්ට සමාව දීමෙන් උසස් ආදර්ශයක් පෙන්වා දුන්නේය. මක්කා ජය ගැනීමෙන් පසු අල්ලාහ්ගේ ධර්මය කරා මිනිසුන් කණ්ඩායම් වශයෙන් පිවිසෙන්නට වූහ. හිජ්රී දෙවැනි වසරේ නඹි (සල්) තුමා හජ් මෙහෙය ඉටුකළේය. එය එතුමා ඉටු කළ පළමු සහ අවසාන හජ් මෙහෙයයි. එතුමා සමග ලකෂයකට අධික පිරිසක් හජ් කර්තව්‍යය ඉටුකළහ. හජ් කර්තව්‍යය ඉටු කලායින් පසු නඹිතුමා මදිනාවට පැමිණායේය.

නඹිතුමාගේ අභාවය

හජ් කර්තව්‍යය ඉටුකර පැමිණ මාස දෙකහමාරකින් පසු නඹිතුමා අසනීපයට පත්විය. එය දිනෙන් දින අධිකවන්නට විය. මිනිසුන්ට සලාතය ඉමාමත් (නායකත්වයක් යටතේ) ඉටු කිරීමට නොහැකිවූ එතුමා ඉමාමත් කරන මෙන්

අඛණ්ඩකර් සිද්දික (රලි) තුමාගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. හිජ්රි එකලොස් වැනි වසර රබී උල් අව්වල් මස දොලොස් වැනි සද්දා දින තබි මුහම්මද (සල්) තුමා අභාවප්‍රාප්ත විය. එවිට එතුමාට වසර 63ක් සම්පූර්ණවී තිබින.

මෙම පණිවිඩය සහාබි (අනුගාමික) වරුන් ලද විගස මවුන්ගේ සිහි බුද්ධිය විකල් විය. මවුන්ට එය අදහා ගැනීමට නොහැකිවිය එවිට අඛණ්ඩකර් (රලි) තුමා නැගිට මවුන් සැනසුම්කර “ නියත වශයෙන්ම තබිතුමා මනුෂ්‍යයෙකි. මිනිසුන් මැරෙන සේ එතුමාද මරණයට පත් විය. — යනුවෙන් පැවැසිය. මිනිසුන් සැනසුම් වූහ. තබි තුමාගේ දේහය දෝවනය කර කෘත් වස්ත්‍රයෙන් ආවරණය) කර භූමදානය කිරීමේ කටයුතු සියල්ල අවසන්විය.

තබි (සල්) තුමාගේ අභාවයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් අඛණ්ඩකර් සිද්දික (රලි) තුමාව මුස්ලිම්වරුන්ගේ කලිෆා (නායකයා) ලෙස තෝරා පත් කළහ.

එතුමා කුලආචාරී රාමිදින්වරුන් (යහමග ගිය නායකයන්) අතර පළමුවන්නාය. නබිතුමා මක්කාවේ නබිත්වයට පෙර හතලිස් වසරක්ද, නබිත්වයට පසු දහතුන් වසරක්ද, මදිනාවේ දස වසරක්ද ජීවත්විය.

නබිතුමාගේ ගුණාංග

මුහම්මද (සල්) තුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් විරවන්නායා ලෙස සිටියහ. අලී බිත් අබුතාලිබ් (රලි) තුමා “ උග්‍ර යුද්ධයේ යෙදී සිටියදී හා දෙපිරිස් අතර මුහුණට මුහුණ ලා යුද්ධ කරද්දී අපි නබි (සල්) තුමා මගින් ආරක්ෂාවෙමු” යනුවෙන් පවසන්නේය. නබි (සල්) තුමා මගින් අපේක්ෂා වෙමු. යනුවෙන් පවසන්නේය. නබි (සල්) තුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් පරිත්‍යාගශීලී වන්නායෙක් වශයෙන් සිටියේය. එතුමාගෙන් කිසියම් දෙයක් අයැද සිටින්නේද එය නොමැති බව එතුමා

නොපවසන්නේය. එතුමා තමා වෙනුවෙන් කිසියම්
 කෙනෙකු ගෙන් පළිගැනීමද කෝපවීමද
 නොකළේය. නමුත් අල්ලාහ්ගේ ගෞරවයත් උදාසීන
 කරන අවස්ථාවන්හිදී පමණක් එතුමා අල්ලාහ්
 වෙනුවෙන් තදින් ක්‍රියාත්මක වූහ. සත්‍යවශයෙන්ම
 තමන්ගේ අයද, අත් අයද, බලවතාද හා අසරණයාද
 එතුමා ඉදිරියේ එක සමානය. යමෙකු අත්
 කෙනෙකුට වඩා අල්ලාහ් පිළිබඳ බිය හක්නියෙන්
 (තක්වා) තොරව ශ්‍රේෂ්ඨවත්තාය නොවන බව
 එතුමා තහවුරුව කළේය. නියත වශයෙන්ම සෑම
 මනුෂ්‍යයන්ම සමානවත්තයන්ය. පැරණි සමාජයන්
 විතරවූයේ මවුන් බලවතා සොරකම් කළේද එය
 නොසලකා සිටීම හා අසරණයා සොරකම් කළේද
 මහුට අඩුවම් ලබාදීම යන හේතු නිසාය. තඹතුමා
 මෙසේද පැවැසූහ. “ අල්ලාහ් මත දිවුරා නියම්,
 මුහම්මදුගේ දියණියවූ ආනිමා සොරකම් කළේද
 නිශ්චයෙන්ම ඇයගේ අත කපන්නේමි යනුවෙන්
 පැවැසීය.

තඹ මුහුම්මද (සල්) තුමා කිසියම් ආහාරයක්
 සම්බන්ධයෙන් විවේචනය කොකළේය. කැමැති නම්,
 එය අනුභව කළේය. අකැමැති වුවද, එය
 අනුභවකිරීමෙන් වැළකී සිටියේය. තඹතුමාගේ
 පවුලේ අය තම නිවසෙහි ලිප කොදැල්වා මාසයක්
 හා දෙමාසයක් ගත කළහ. රට ඉදි හා ජලය
 මවුන්ගේ ආහාරය විය. තඹතුමා කුස ගින්න නිසා
 තම කුසහි ගල්ද බැද සිටියේය. එතුමා තම
 පාවහන් මසා ගතත්තේය. ඇඳුම්හි අණුව දමා
 ගත්තේය. ගෘහස්ත කටයුතුවලදී තම බර්දට සහාය
 දැක්වීය. රෝගීන්ගේ සුවදක් විමසීම් කළේය. එතුමා
 මිනිසුන් අතර ඉමහත් කීකරු වන්නයාය.
 පොහොසතාද දිලිත්තාද උසස්වන්නයාද
 පහත්වන්නයාද හෝ වෙවා හෝජන සංග්‍රහය සදහා
 ආරාධනා කළේද එය එතුමා පිලිගත්තේය එතුමා
 දුෂ්පතූන් (මිස්කිත්වරුන්) ප්‍රිය කළේය. මවුන්ගේ
 ජනාසාවලට සහභාගිවිය, මවුන් අතර සිටි
 රෝගීන්ගේ සුවදක් විමසීය. දිලිත්තෙකු මහුගේ

දිළිඳුකම නිසා නින්දා නොකළේය. රජු කෙනෙකුට මහුගේ රජකම නිසා බිය නොවීය. එතුමා අශ්වයා, මටුවා, බුරුවා හා කොටඵවා මත ගමන් බිමන් කළේය.

නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා අධික කලබලයටද ශෝකයටද පත් වුවද මිනිසුන් අතර මද සිනහවෙන් හා යහපත් ශීලයෙන් සිටියහ. එතුමා මිහිරි සුවඳවත් දෑ ප්‍රිය කළේය. ඥාද දේ පිළිකුල් කළේය. අල්ලාහ් එතුමාට සම්පූර්ණ ගුණාංගයන් හා කුසල් ක්‍රියාවන් එකතු කළේය. තවද, අල්ලාහ් එතුමාට පෙරවිසුවන්ට හා පසුව පැවැතෙන්නන්ට නොදුන් දැනුම (ඥාණයන්) ලබා දුන්නේය. එතුමා කියවීමට හා ලිවීමට නොහැකි සමාන්‍ය කෙනෙකි. මිනිසුන් උදෙසා අල්ලාහ්ගෙන් මෙම කුර්ආනය එතුමා වෙත පහළ විය. එම කුර්ආනයේ අල්ලාහ් තභාලා මෙසේ පවසන්නේය.

(قل لنز اجتمعت الإنس والجن على أن يأتوا بمثل هذا القرآن لا يأتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا)

මෙම කුර්ආනය සේ එකක් නිර්මානය කිරීම සඳහා මිනිස් හා පින් වර්ගයන් එකතුවී (උත්සාහ කළද,) මවුන්ගෙන් පරිසක් තවත් පිරිසකට සහයෝගය කළද, මවුන්ට මෙවැන්නක් ගෙන ඒමට නොහැක. (17:86) එතුමා උමමී (ලියවීමට හා කියවීමට නොදන්නා) වශයෙන් සිටීම කුර්ආනය එතුමා ලියූ හෝ එතුමා ඉගෙන ගත් හෝ එතුමා පැරණි ග්‍රන්ථයන් මගින් උපුටාගත් එකක් බව පවසන තිත්දා අපහාස කරන්නන්ගේ වැයමට මුඛවාචම් බිදීමක් වශයෙන් පැවැතීය.

නබි තුමාගේ අශ්වර්යයන්

නියතවශයෙන්ම (නබිතමාට පහළවූ) අල්කුර්ආනය ශ්‍රේෂ්ඨම ආශ්වර්යයෙකි. මෙහි හාෂා ගෛලා එවැන්නක් නිර්මාණය කිරීම අතින් පණ්ඩිතයන් පවා අසමත් කළේය. මෙම කුර්ආනයේ ඇති පරිදි පරිච්ඡේදයන් දහයක් හෝ එක් පරිච්ඡේදයක් හෝ එක් වැකියක් හෝ ගෙනෙන ලෙස අල් කුර්ආනය

අභියෝග කළේය. තමුත් මුෂ්රික්වරුන් එම අභියෝගයට මුහුණ දීමට නොහැකිවූහ.

මුෂ්රික්වරුන් එතුමාගෙන් මේ සියල්ල මප්පු කිරීමේ සාධකයන් පෙන්වන ලෙස ඉල්ලා සිටියහ. එබැවින් මවුන්ට එතුමා වන්දුයා පළා පෙන්නුවේය. එය කොටස් දෙකක් වන සේ පැළීය. එතුමාගේ අගිලි අතර සිට අධික අවස්ථාවන්හිදී ජලය ඉතිරිය. තම අතෙහි තිබූ ගලක් තස්බීන් (අල්ලාහ් ප්‍රශංසා) කළේය. පසු එය අබුබකර් (රලි) ගේ අතේද, පසු උමර් (රල්) ගේ අතේද, පසු උස්මාන් (රලි) ගේ අතේ ද එතුමා තැබීය. එවිටද එය තස්බීන් කළේය.

තබිතුමා අනුභව කරන අවස්ථාවේ එතුමාගේ ආභාරයන් තස්බීන් කිරීම මිනිසුන් දිවිහ. තබිත්වයට පසු සමහර රාත්‍රියන් ගල් හා ගස් යනාදියන් එතුමාට සලාම් (ආශිර් වාද) කීහ. විටකදී එතුමා මැරීම සඳහා යහුදි කාන්තාවක් තැගි කළ වහ තැවැරූ එම මස් තඵතුමා සමග කථා

කළේය. එක් අරාබිවරයෙක් නමාට සාධකයක් පෙන්වන මෙන් ඉල්ලා සිටියේය. එනිසා නබිතුමා ගලකට අණ කළේය එය පැමිණිය. නැවත අණ කළේය. එය ආපසු තම ස්ථානයට ගියේය. කිරි තැනි ඵලවෙකුගේ කිරි බුරුල්ල එතුමා අතින් පිරිමැදීය. එහි කිරි ඉතිරෙන්තට විය. එයින් නබිතුමා කිරි දොවා තමා පානය කර, අබුබකර් (රලි) තුමාටද, පානය කිරීමට උත්තේය. අලි බිත් අබීනාලිබි (රලි) තුමාගේ ඇස් දෙක රෝගයට පත්වූ විට නබිතුමා තම කෙළ මහුගේ ඇස්හි පිරිමැදීය. එවිගසම එය සුව විය. එක් සහාබිවරයෙකුගේ (අනුගාමිකයා) කකුලෙහි තුවාලයක් සිදුවිය. නබිතුමා එම ස්ථානය පිරිමැදීය. එවිගසම එය සුව විය.

නබිතුමා අනස් බිත් මාලික් (රලි) තුමාට දීර්ගායුෂය, අධික සම්පත්, අධික අරුවත් හා පොහොසත්කම (බරකත්) ලබාදෙන ලෙස ප්‍රාර්ථනා කළේය. මහුට දරුවන් 120 දෙනෙක් ඉපදීය.

මහුගේ රටඉදි ගස්හි වසරකට දෙවතාවත් ගෙඩි හැදෙන්නට විය. රටඉදි ගස්හි පොදුවේ වසරකට එක් වතාවක් පමණක් ගෙඩි හැදීම සිරිතකි. මහු වසර 120ක කාලයක් ජීවත්විය. නඹිතුමා දිනක් මිඛිඛර හෙවත් දේශනා මණ්ඩපයට පැමිණි අවස්ථාවේ මිනිසුන් එවිට පැවැති සාගතය පිළිබඳව එතුමාට පැමිණිලි කළහ. නඹි තුමා අල්ලාහ් වෙත ප්‍රාර්ථනා කළේය. එවිට අහසේ වලාකුළු නොතිබින. වහාම කඳු සේ වලාකුළු හටගෙන ඊලග ජූම්ආ දිනය සිකුරාදා දක්වා තද වර්ෂාවක් වැස්සේය. (නැවත මවුත්) අධික වැස්ස පිළිබඳව නඹිතුමාට පැමිණිලි කළහ. එතුමා අල්ලාහ් වෙත ප්‍රාර්ථනා කළේය. වැස්ස නැවතිනි. මවුත් ඉර උෂ්ණයෙහි අවිදමින් පිටත්වූහ.

නඹි මුහම්මදු (සල්) තුමා කන්දක් (සුද්ධයට සහභාගිවූ) වැසියන් දහස් දෙනාට තිරිගු පිටි 'සාඅකිත් හෙවත් සාමාන්‍යයෙන් කිලෝ දෙහමාරක ප්‍රමාණයක් හා එක් එවකෙකුගෙන් සමන්විත අභාරයක් දනට දුන්න. මවුත් කුස පිරෙන්නට

අනුභව කරමින් පිටත්වූහ. නමුත් එම ආහාරය සුළුවෙන් හෝ නොඅඩුවිය. මෙසේම නඟිතුමා ඛනිට් බිත් සාද (රලී) ගේ දියණිය තම පියාට හා මාමාට ගෙන ආ ස්වල්ප රට ඉදියෙන් කන්දක් වැසියන්ට ආහාරය සැපයීය. තවද, අඹු හුරෙරු (රලී) තුමාගේ කැම පාර්සලයෙන් සෙනවියන්ට කුස පිරෙන තෙක් ආහාර සැපයීය. නඟි (සල්) තුමා මරා දැමීම සඳහා බලාපොරොත්තුවෙන් සිටි කුරෙරමිවරුන් එකසිය 100 දෙනා ඉදිරියේ ඔවුන්ගේ මුහුණු මත පස් ඉසිමින් පිටත්ව ගියේය. එවුහු එතුමාව නොදිවීහ. තවද, නඟිතුමා මරා දැමීම සඳහා සුරාකා බිත් මාලික් එතුමා පසු පස්සෙන් ලුහු බඳමින් ගියේය. නඟිතුමාව ළගාවූ විට එතුමා මහුට විරුද්ධව ප්‍රාර්ථනා කළේය. වහාම මහුගේ අශ්වයාගේ කකුල් පොළොවෙහි එරෙන්නට විය.

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

□ والحمد لله رب العالمين